

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІННИЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ**

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

Сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 (ISO 9001:2015, IDT)

Кафедра іноземної філології та перекладу

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради

02.06.2025

протокол № 08, п. 8

ВВЕДЕНО В ДІЮ

Наказ від 02.06.2025 № 104

**ЗІСТАВНА ГРАМАТИКА АНГЛІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ /
CONTRASTIVE GRAMMAR OF THE ENGLISH
AND UKRAINIAN LANGUAGES**

РОБОЧА ПРОГРАМА

Ступінь вищої освіти	«бакалавр» /	«bachelor»
Галузь знань	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки	Culture, Arts and Humanities
Спеціальність	В 11 Філологія /	Philology
Спеціалізація	В 11.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша - англійська	Germanic Languages and Literatures (including translation), First Foreign Language – English
Освітня програма	Германські мови та літератури (переклад включно), перша - англійська	Germanic Languages and Literatures (including translation), First Foreign Language – English

Вінниця 2025

Розробник: Іваницька Наталя, доктор філологічних наук, професор

Гарант освітньої програми «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська» – Наталія Тимошук, кандидат філологічних наук, доцент

Обговорено та схвалено на засіданні кафедри іноземної філології та перекладу 28 квітня 2025р. пр. № 04; на засіданні вченої ради обліково-фінансового факультету 22 травня 2025 р. пр. № 05.

Рецензенти:

Терещенко Лілія, кандидат філологічних наук, доцент

Мізін Костянтин, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри іноземної філології, перекладу та методики навчання Університету Григорія Сковороди в Переяславі

Редактор: Фатєєва Т.

Комп'ютерна верстка: Шуляк Н.

Підп. до друку 16.06 2025 р. Формат 60х84/16. Папір офсетний

Друк ксероксний. Ум. друк. арк. 1,45.

Обл.-вид. арк. 1,28. Тираж 2. Зам. № 274.

Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ ДТЕУ
21000, м. Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, 25

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Мета вивчення освітнього компонента.

У структурі бакалаврської освітньої програми «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська» дисципліна «Зіставна граматики англійської та української мов» є обов'язковим компонентом. Він забезпечує формування професійних компетентностей і змістовно спрямований на низку програмних результатів навчання.

В основі вивчення освітнього компонента «Зіставна граматики англійської та української мов» лежить теоретично обґрунтоване всебічне порівняння та співвіднесення граматичних одиниць морфологічного та синтаксичного рівнів англійської та української мов, що уможлиблює встановлення ізоморфних та аломорфних характеристик зіставляваних одиниць.

Освітній компонент охоплює проблеми, пов'язані з поділом слів на повнозначні та неповнозначні частини мови, описом властивих цим словам граматичних категорій та способів їх реалізації в системах різноструктурних мов. Запропоновані до вивчення теми зорієнтовані також на контрастивний аналіз синтаксичних процесів, синтаксичних зв'язків та синтаксичних відношень на рівні різних типів і парадигматичних класів словосполучень та речень англійської та української мов.

Метою курсу «Зіставна граматики англійської та української мов» є оволодіння науково-теоретичними та методологічними основами зіставлення граматичних систем англійської та української мов із усвідомленою екстраполяцією встановленого ізоморфізму та аломорфізму на практичну лінгвістичну діяльність. Цей курс є теоретичним фундаментом граматичної вправності здобувачів вищої освіти в перекладознавчій практиці, оскільки він закладає підвалини володіння основами теоретичної граматики як англійської, так і української мов, розвиває вміння осмислено підходити до зіставлення мовних явищ.

Для досягнення зазначеної мети визначено основні **завдання**:

- ознайомити здобувачів вищої освіти з ключовими поняттями та універсаліями синхронно-порівняльного мовознавства загалом та зіставної граматики зокрема;

- подати узагальнений критичний аналіз проблем сучасної граматичної науки, висвітлених в останніх наукових розвідках з теоретичної граматики англійської та української мов, зіставного та типологічного мовознавства;

- формувати в здобувачів вищої освіти методологічні навички контрастивного аналізу мовних одиниць з метою розвитку порівняльного лінгвістичного мислення;

- теоретично обґрунтувати ідентифікацію та класифікацію основних ізоморфних та аломорфних характеризувальних ознак граматичних одиниць англійської та української мов;

- навчати здобувачів вищої освіти на основі спільних та відмінних рис порівнюваних мов встановлювати ізоморфні закономірності та аломорфні відмінності у сфері функціонування морфологічних та синтаксичних одиниць;

– розглянути мовні реалізації морфологічних та синтаксичних категорій для встановлення системно-структурних відповідностей між граматичними одиницями зіставляваних мов;

– дослідити системні відповідності між англійською та українською мовами з метою трансформації виявлених закономірностей у практичну площину;

– навчати здобувачів вищої освіти застосовувати набуті теоретичні знання в опануванні практичної граматики англійської мови та в перекладацькій діяльності;

– стимулювати науково-дослідну роботу здобувачів вищої освіти в галузі зіставного мовознавства та перекладознавства .

Методика вивчення дисципліни ґрунтується на єдності проблемних лекцій, практичних занять, під час проведення яких пріоритетним є використання проблемних та дослідницьких методів навчання. Програмою передбачено самостійну роботу студентів, спрямовану на формування автолінгводидактичних умінь і навичок наукового пізнання матеріалу та транспонування отриманих результатів на власну професійну діяльність.

Результати вивчення освітнього компонента, його місце в освітньому процесі.

Результатом вивчення освітнього компонента «Зіставна граматики англійської та української мов» для освітньої програми «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська» є формування комплексу компетентностей:

- **інтегральна компетентність:**

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

загальні компетентності:

ЗК 4. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 13. Здатність проведення досліджень на належному рівні.

ЗК 14. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості.

спеціальні (фахові) компетентності:

СК 1. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.

СК 2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

СК 3. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії англійської та німецької мов.

СК 8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

СК 14. Здатність орієнтуватися в основних поняттях перекладознавства як науки, правилах використання всіх видів перекладацьких трансформацій і труднощів із врахуванням національно-культурних розбіжностей.

Програмні результати навчання, досягнення яких забезпечує освітній компонент «Зіставна граматики англійської та української мов»:

ПРН 2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН 3. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРН 7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.

ПРН 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН 16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності.

ПРН 19. Мати навички участі в наукових та/або прикладних дослідженнях у галузі філології.

Міждисциплінарні зв'язки. Вивчення освітнього компонента відбувається після опанування теоретичного курсу «Вступ до мовознавства» та паралельно із такими практичними курсами, як «Основи теорії мовної комунікації», «Історія англійської мови». Це обумовлює змістову орієнтацію курсу саме на теоретичні аспекти граматичних проблем порівнюваних мов та їхню практичну репрезентацію в системі граматичних категорій, притаманних різноструктурним мовам.

Критерії оцінювання результатів навчання

Критерієм успішного проходження здобувачем вищої освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання освітнього компонента. Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали (табл. 1.1).

Таблиця 1.1 – Критерії оцінювання результатів навчання

Рівні компетентності	За шкалою ДТЕУ	Критерії оцінювання
1	2	3
Високий (дослідницький)	90-100	Має обґрунтовані та всебічні знання з освітнього компонента, вміє узагальнювати та систематизувати набуті знання; самостійно знаходить джерела інформації та працює з ними; проводить власні дослідження, може використовувати набуті знання та вміння при розв'язанні задач.
Достатній (частково-пошуковий)	82-89	Володіє навчальним матеріалом, вміє зіставляти та узагальнювати, виявляє творчий інтерес до предмету, виконує завдання з повним поясненням та обґрунтуванням, але допускає незначні помилки; може усвідомити нові для нього факти, ідеї.
	75-81	Володіє визначеним програмою навчальним матеріалом; розв'язує завдання, передбачені програмою, з частковим поясненням.
Елементарний (репродуктивний)	69-74	Володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні; може самостійно розв'язати та пояснити розв'язання завдання.
	60-68	Ознайомлений з навчальним матеріалом, відтворює його на репродуктивному рівні; виконує елементарні завдання за зразком або відомим алгоритмом.
Низький (фрагментарний)	35-59	Ознайомлений та відтворює навчальний матеріал на рівні окремих фактів та фрагментів матеріалу; під керівництвом НПП виконує елементарні завдання.
	1-34	Ознайомлений з навчальним матеріалом на рівні розпізнавання та відтворення окремих фактів.

Для очної (денна, вечірня) форми навчання поточна робота оцінюється в 100 балів, підсумковий контроль (екзамен) оцінюється в 100 балів.

До екзамену допускаються всі здобувачі вищої освіти, які набрали за результатами поточної роботи протягом семестру 60 балів.

Результат підсумкового контролю (екзамен) з освітнього компонента для здобувачів очної форми навчання визначається як середньоарифметична сума балів поточної роботи та екзамену.

Кращим здобувачам, які повністю виконали програму з освітнього компонента, виявили активність в науково-дослідній роботі за відповідною тематикою, стали призерами студентських олімпіад, виступали на конференціях та за результатами поточної роботи набрали 90 і більше балів, науково-педагогічний працівник має право виставити результат екзамену без опитування (при усному екзамені) чи виконання екзаменаційного завдання (при письмовому екзамені).

Результат підсумкового контролю (екзамен) з освітнього компонента для здобувачів заочної форми навчання оцінюється в 100 балів, відповідно до Положення про організацію освітнього процесу від 17.06.2024 № 08 (зі змінами від 25.11.2024, протокол №12).

Згідно з цим же Положенням здобувач вищої освіти, який не погоджується з оцінкою, отриманою під час підсумкового контролю, має право в день оголошення результатів звернутися із заявою на ім'я директора з проханням апеляційного перегляду оцінки.

**Обсяг освітнього компонента в кредитах та його розподіл
(тематичний план)**

Назва теми	Кількість годин				Форми контролю	Бальна оцінка
	Усього годин / кредитів	з них				
		лекції	Практичні заняття	самостійна робота здобувачів		
Тема 1. Дисципліна «Зіставна граматики англійської та української мов» у системі підготовки філолога. Методологія курсу	18	4	4	12		
Тема 1.1. Зіставне мовознавство як напрям дослідження мови	10	2	2	6	УО, ТД	4
Тема 1.2. Методологія курсу	8		2	6	УД, КТ, РМГ	4
Тема 2. Проблема виділення частин мови в англійській та українській мовах	18	2	4	12		
Тема 2.1. Порівняльна типологія частин мови в англійській та українській мовах	10	2	2	6	ПО, УД	4
Тема 2.2. Сучасні підходи до класифікації частин мови	8		2	6	ТЕ, Т	4
Тема 3. Іменник в англійській та українській мовах	20	2	6	12		
Тема 3.1. Іменник як об’єкт дослідження зіставної граматики англійської та української мов. Категорія числа.	8	2	2	4	УО, ТД	4
Тема 3.2. Аломорфізм у реалізації категорій відмінка, роду.	6		2	4	МК, Т, РМГ	4
Тема 3.3. Категорія означеності/неозначеності	6		2	4	УО, ТД	4
Тема 4. Прикметник, числівник, займенник в англійській та українській мовах	22	2	6	14		
Тема 4.1. Прикметник в англійській та українській мовах	8	2	2	4	УО, ТД	4
Тема 4.2. Статус числівника в зіставлюваних мовах	6		2	4	П, Т	4
Тема 4.3. Проблема виділення займенника в англійській та українській мовах	8		2	6	ПО, УД	4
Тема 5. Дієслово в англійській та українській мовах	24	2	8	14		

Тема 5.1. Граматичне значення дієслова	8	2	2	4	УО, РМГ, КТ	4
Тема 5.2. Функціональна класифікація дієслів в зіставлюваних мовах	6		2	4	ПО, РМГ, Т	4
Тема 5.3. Реалізація морфологічних категорій дієслова	6		2	4	УО, ТД	4
Тема 5.4. Неособові форми дієслова в англійській та українській мовах	4		2	2	П, Т	4
Тема 6 . Порівняльна характеристика прислівника англійської та української мов	18	2	4	12		
Тема 6.1. Лексико-граматичне значення прислівника	10	2	2	6	УО, ТД	4
Тема 6.1. Вияв категорії порівняння в системі прислівника	8		2	6	ПО, УД	4
Тема 7. Система неповнозначних (службових) частин мови в англійській та українській мовах	20	2	6	12		
Тема 7.1. Типологічна характеристика прийменника англійської та української мов	8	2	2	4	УО, РМГ, КТ	4
Тема 7.2. Склад та морфологічна структура сполучників	6		2	4	ТЕ, Т	4
Тема 7.3. Частка. Артикль	6		2	4	ПО, УД	4
Тема 8. Зіставний синтаксис	20	2	6	12		
Тема 8.1. Вираження синтаксичних зв'язків у порівнюваних мовах	8	2	2	4	УО, РМГ, КТ	
Тема 8.2. Типологія простих речень	6		2	4	ПО, УД	4
Тема 8.3. Типологія складних речень. Актуальне членування речень	6		2	4	ПР	4
Індивідуальне завдання	20			20		12
Разом за семестр	180/6	16	44	120		100
Підсумковий контроль – екзамен						

Перелік умовних позначень форм контролю та оцінка їх у балах:

УО – усне опитування на практичних заняттях – 2 бали.

ПО – письмове опитування на практичних заняттях – 2 бали

УД – участь у дискусії – 2 бали.

МК – складання ментальної карти – 2 бали.

ТД – термінологічний диктант – 2 бали.

КТ – комп'ютерне тестування – 1 бал.

Т – тестування – 1 бал.

РМГ – робота в малих групах – 1 бал.

ТЕ – написання есе – 3 бали.

П – презентація – 3 бали.

ПР – розробка проектного завдання – 4 бали.

ІЗ – індивідуальні завдання – 12 балів (перегляд тематичних відео із подальшим коментуванням – 4 бали; участь у наукових заходах – 5 балів; розробка інтерактивного завдання – 3 бали).

!!! За бажанням студент може отримати бали за індивідуальні завдання, здобувши загальні та фахові навички у неформальній освіті, зокрема прослухавши курс (на вибір) на Prometheus, Coursera, ВУМ online, зокрема:

Англійська мова: частини мови. URL: <https://study.ed-era.com/uk/courses/course/5117>

Grammar and Punctuation. URL: <https://www.coursera.org/learn/grammar-punctuation>

Learn English Intermediate Grammar.

<https://www.coursera.org/specializations/intermediate-grammar>

II. ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Зміст освітнього компонента (теми програми).

Тема 1. Дисципліна «Зіставна граматики англійської та української мов» у системі підготовки філолога. Методологія курсу.

Роль курсу «Зіставна граматики англійської та української мов» у підготовці філолога. Теоретичне і практичне значення зіставної граматики. Поняття «ізоморфізм» та «аломорфізм» у контексті зіставлення граматики. Практичне значення дисципліни для розвитку навичок перекладу.

Цілі, завдання та методологія курсу. Провідна роль зіставного методу дослідження для встановлення ізоморфних та аломорфних параметрів граматичних явищ у системах англійської та української мов. Зв'язки зіставної граматики з іншими лінгвістичними науками. Цифрові інструменти та технології у дослідження спільного та відмінного в граматиках англійської та української мови.

Тема 2. Проблема виділення частин мови в англійській та українській мовах

Проблема класифікації слів у порівнюваних мовах. Самостійні та службові частини мови англійської та української мов у зіставному аспекті. Історія становлення класифікації частин мови. Критерії поділу на частини мови. Семантичні, морфологічні та синтаксичні ознаки. Кількісний склад частин мови в українській та англійській мовах. Самостійні й службові частини мови. Проблеми класифікації службових слів. Прийменники, артиклі, сполучники: спільне й відмінне. Транспозиція частин мови. Сучасні підходи до класифікації частин мови. Функціонально-комунікативний підхід. Роль корпусної лінгвістики та штучного інтелекту.

Тема 3. Іменник в англійській та українській мовах

Іменник як об'єкт дослідження зіставної граматики англійської та української мов.

Основні розряди іменника. Словотвірні парадигми іменників у англійській та українській мовах.

Морфологічні категорії іменника англійської та української мов у зіставному аспекті. Категорія числа. Співвіднесеність форм однини та множини у зіставляваних мовах. Форми Ізоморфні та аломорфні групи іменників, що вживаються тільки в однині (*singularia tantum nouns*). Система іменників, що вживаються лише в множині (*pluralia tantum nouns*) в англійській та українській мовах.

Категорія відмінка та її реалізація в англійській та українській мовах. Проблема статусу присвійного відмінка в англійській мові та його співвіднесеність із родовим відмінком української мови. Категорія присвійності англійської мови у витлумаченні сучасної граматичної науки. Семантичні групи іменників, які найчастіше вживаються в присвійному відмінку. Семантичні модифікації присвійного відмінка в сучасній англійській мові.

Категорія роду української мови та засоби її експлікації. Система засобів вираження біологічної статі в системі іменників англійської мови. Категорія означеності / неозначеності в англійській та українській мовах, її значеннєві парадигми та засоби вираження в порівнюваних мовах. Функціональні параметри іменників англійської та української мов у порівняльному аспекті.

Тема 4. Прикметник, числівник, займенник в англійській та українській мовах

Граматичне значення прикметника як самостійної частини мови в англійській та українській мовах. Класи прикметників. Категорія порівняння як єдина спільна граматична категорія прикметників англійської та української мов. Синтетичні та аналітичні способи утворення ступенів порівняння якісних прикметників в англійській та українській мовах. Суплетивні словоформи.

Ізоморфні (кількісні, порядкові, дробові) та аломорфні (неозначені, збірні) класи числівників в англійській та українській мовах. Структурна побудова числівників. Співвіднесеність форм простих, складних та складених числівників у англійській та українській мовах. Граматичні категорії числівника в українській мові (категорії числа, відмінка та роду) порівняно з англійською мовою.

Проблема виділення займенника як самостійної частини мови в морфологічних системах англійської та української мов. Проблема поділу займенників на розряди в граматиках англійської та української мов. Особові, присвійні, зворотні, вказівні займенники. Вказівні займенники. Частиномовна співвіднесеність питальних займенників в англійській та українській мовах. Ізоморфізм відносних займенників як засобів приєднання підрядних речень в англійській та українській мовах. Неозначені займенники. Контрастивні характеристики заперечних займенників у англійській та українській мовах

Тема 5. Дієслово в англійській та українській мовах

Дієслово як центральна одиниця морфологічних систем англійської та української мов. Граматичне значення дієслова. Синтагматичні характеристики дієслова в англійській та українській мовах.

Словотвірна структура дієслів у зіставляваних мовах. Морфологічна класифікація дієслів у англійській та українській мовах. Функціональна класифікація дієслів у порівнюваних мовах. Самостійні та допоміжні дієслова. Особові та неособові дієслова. Способи вираження морфологічних категорій дієслова в англійській та українській мовах. Граматична категорія особи в системі англійських та українських дієслів. Категорія числа в системі форм англійського та українського дієслова.

Видовий характер дієслова в порівнюваних мовах. Категорія часу та форми вираження її значень в англійській та українській мовах. Проблема витлумачення граматичної категорії стану в англійській та українській мовах. Ізоморфізм та аломорфізм категорійних значень способу в системі англійських та українських дієслів.

Неособові форми англійського та українського дієслова. Інфінітив як спільна неособова дієслівна форма порівнюваних мов. Співвіднесеність форм та значень Participle та дієприкметника і дієприслівника в англійській та українській мовах. Герундій як особливий вид вербоїдів англійської мови. Відносність вираження категорії часу у герундія. Функціональні параметри особових дієслів та вербоїдів в англійській та українській мовах.

Тема 6 . Порівняльна характеристика прислівника англійської та української мов

Прислівник у системах англійської та української мов. Лексико-граматичне значення прислівника. Словотвірна парадигма прислівників у англійській та українській мовах. Субкласифікація прислівників у порівнюваних мовах. Вияв категорії порівняння у сфері прислівників. Синтаксичні функції прислівників у порівнюваних мовах.

Тема 7. Система неповнозначних (службових) частин мови в англійській та українській мовах

Типологічна характеристика прийменника англійської та української мов. Роль прийменника у вираженні синтаксичних відношень в англійській та українській мовах. Синтагматична характеристика прийменника в порівнюваних мовах. Прості, складні та складені прийменники. Первинні та вторинні прийменники. Типи відношень, які передають прийменники. Постпозитиви англійської мови як словотворчі одиниці.

Склад та морфологічна структура сполучників у англійській та українській мовах. Субкласифікація сполучників у порівнюваних мовах. Єднальні та розділові сполучники.

Морфологічна структура часток. Прості, похідні та складені частки. Лексична диференціація часток у порівнюваних мовах. Модальні та емоційно-експресивні частки. Формотворчий та словотворчий потенціал часток в англійській та українській мовах.

Артикль в системі англійської мови.

Тема 8. Зіставний синтаксис

Типологічні характеристики синтаксичних систем англійської та української мов. Вираження синтаксичних зв'язків у порівнюваних мовах. Типи синтаксичних зв'язків української мови: узгодження, керування і прилягання, тяжіння та ряди. Порядок слів як основний тип синтаксичних зв'язків англійської мови. Член речення як синтаксична категорія. Ізоморфні та аломорфні члени речення в порівнюваних мовах.

Просте речення. Типологічні характеристики присудка в англійській та українській мовах. Типи дієслівного складеного присудка в англійській та українській мовах. Модальний, видовий та іменний-дієслівний модальний дієслівний складений присудок у порівнюваних мовах. Узгодження підмета і присудка в англійській та українській мовах. Типи додатків у англійській та українській мовах. Прийменниковий і безприйменниковий додатки. Прямі і непрямі додатки. Відмінні характеристики українського означення від англійського. Значеннєве представлення обставин в англійській та українській мовах.

Складне речення в англійській та українській мовах. Складнопідрядне речення. Складносурядне речення. Комунікативний підхід до аналізу речення. Тема та рема в актуальному членуванні речення.

Структура освітнього компонента

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час здобувача, год
- визначати предмет і завдання зіставної граматики англійської та української; - правильно інтерпретувати лінгвістичну сутність мовного контрасту; - доводити перспективність зіставного напрямку мовознавства; - визначати рівневі та міжрівневі аспекти зіставлення мовних одиниць та явищ; - розмежовувати лінгвістичне та власне перекладацьке підґрунтя зіставного підходу до аналізу мовних одиниць.	Тема 1. Дисципліна «Зіставна граматика англійської та української мов» у системі підготовки філолога. Методологія курсу/ Тема 1.1. Зістане мовознавство як напрям дослідження мови. Лекція № 1. План лекції. 1. Роль курсу «Зіставна граматика англійської та української мов» у підготовці філолога. 2. Теоретичне і практичне значення зіставної граматики. 3. Цілі, завдання та методологія курсу. 4. Зв'язки зіставної граматики з іншими лінгвістичними науками. Рекомендовані джерела: Основні: 1-6. Додаткові: 7, 8, 9, 14, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 32, 33. Інтернет-ресурси: 38-47.	2
	Самостійна робота здобувачів: 1. Опрацювання та доповнення матеріалу лекції. 2. Підготовка до практичних занять. 3. Підготовка повідомлення про пріоритетність зіставлення властивостей та закономірностей структурної організації мовних систем у динаміці їхнього синхронного стану. 4. Складання таблиці «Лінгвістичний і перекладацький мотив зіставно-лінгвістичного підходу до вивчення граматичних явищ української та англійської мов».	12
	Тема 1.1. Зіставне мовознавство як напрям дослідження мови. Практичне заняття № 1. Питання до заняття. 1. Поняття «ізоморфізм» та «аломорфізм» у контексті зіставлення граматики. 2. Практичне значення дисципліни для розвитку навичок перекладу.	2
	Тема 1.2. Методологія курсу. Практичне заняття № 2. Питання до заняття. 1. Провідна роль зіставного методу дослідження для встановлення ізоморфних та аломорфних	2

	параметрів граматичних явищ у системах англійської та української мов. 2. Цифрові інструменти та технології у дослідження спільного та відмінного в граматиках англійської та української мови.	
- визначати основні частини мови в англійській та українській мовах; - обґрунтовувати сучасне тлумачення частин мови, виокремлених за гетерогенними ознаками; - описувати принципи функціонально-комунікативного підходу до класифікації частин мови; - застосовувати класифікаційні критерії до конкретних мовних одиниць; - порівнювати системи частин мови в англійській і українській мовах; - пояснювати явище транспозиції частин мови в зіставному аспекті.	Тема 2. Проблема виділення частин мови в англійській та українській мовах. Тема 2.1. Порівняльна типологія частин мови в англійській та українській мовах. Лекція № 2. План лекції. 1. Проблема класифікації слів у порівнюваних мовах. 2. Самостійні та службові частини мови англійської та української мов у зіставному аспекті. 3. Історія становлення класифікації частин мови. 4. Критерії поділу на частини мови. Семантичні, морфологічні та синтаксичні ознаки. Рекомендовані джерела: Основні: 1-6. Додаткові: 7, 8, 9, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 35. Інтернет-ресурси: 38-47.	2
	Самостійна робота здобувачів: 1. Опрацювання та доповнення матеріалу лекції. 2. Підготовка до практичних занять. 3. Підготовка міні-повідомлення «Гомогенні та гетерогенні підходи до виокремлення частин мови в сучасному мовознавстві». 4. Написання есе (на вибір): «Коли слово шукає своє місце: роздуми про граматичні ролі в англійській та українській мовах» / «Мовна архітектура: як ми поділяємо мову на частини і чи справді це потрібно?» / « Чи існують частини мови, поки ми про них не говоримо? Есе про межі й умовності».	12
	Тема 2.1. Порівняльна типологія частин мови в англійській та українській мовах. Загальні положення. Практичне заняття № 3. Питання до заняття. 1. Кількісний склад частин мови в українській та англійській мовах. 2. Прийменники, артиклі, сполучники: спільне й відмінне. 3. Транспозиція частин мови. .	2
	Тема 2.2. Сучасні підходи до класифікації частин мови. Практичне заняття № 4. Питання до заняття. 1. Сучасні підходи до класифікації частин мови. 2. Функціонально-комунікативний підхід. 3. Роль корпусної лінгвістики та штучного інтелекту	2

- встановлювати ізоморфні та аломорфні вияви граматичних категорій у сфері англійських та українських іменників; - зіставляти класифікаційні схеми іменників та їхні словотвірних парадигм; - розмежовувати лінгвістичне та онтологічне поняття роду.	Тема 3. Іменник в англійській та українській мовах. Тема 3.1. Іменник як об'єкт дослідження зіставної граматики англійської та української мов. Категорія числа. Лекція № 3. План лекції. 1. Граматична природа іменника. 2. Основні розряди іменника. 3. Словотвірні парадигми іменників у англійській та українській мовах. 4. Морфологічні категорії іменника англійської та української мов у зіставному аспекті. Рекомендовані джерела: Основні: 1-6. Додаткові: 7, 8, 9, 16, 17, 19, 20, 21, 22, 23, 27, 31. Інтернет-ресурси: 38-47.	2
	Самостійна робота здобувачів: 1. Опрацювання та доповнення матеріалу лекції. 2. Підготовка до практичних занять. 3. Складання ментальної карти «Основні розряди іменника». 4. Визначення словотвірних парадигм іменників англійської та української мов. 5. Підготовка міні-повідомлення (на вибір) «Проблема статусу присвійного відмінка в англійській мові та його співвіднесеність із родовим відмінком української мови» / «Категорія роду української мови та засоби її експлікації. Система засобів вираження біологічної статі у системі іменників англійської мови».	12
	Тема 3.1. Іменник як об'єкт дослідження зіставної граматики англійської та української мов. Категорія числа. Практичне заняття № 5. Питання до заняття. 1. Категорія числа. Співвіднесеність форм однини та множини у зіставляваних мовах. 2. Ізоморфні та аломорфні групи іменників, що вживаються тільки в однині (singularia tantum nouns). 3. Система іменників, що вживаються лише в множині (pluralia tantum nouns) в англійській та українській мовах.	2
	Тема 3.2. Аломорфізм у реалізації категорій відмінка, роду. Практичне заняття № 6. Питання до заняття. 1. Категорія відмінка та її реалізація в англійській та українській мовах.	2

	2. Проблема статусу присвійного відмінка в англійській мові та його співвіднесеність із родовим відмінком української мови. 3. Категорія присвійності англійської мови у витлумаченні сучасної граматичної науки. 4. Семантичні групи іменників, які найчастіше вживаються в присвійному відмінку. Семантичні модифікації присвійного відмінка в сучасній англійській мові. 5. Категорія роду української мови та засоби її експлікації. Система засобів вираження біологічної статі в системі іменників англійської мови.	
	Тема 3.3. Категорія означеності/ неозначеності Практичне заняття № 7. Питання до заняття. 1. Категорія означеності / неозначеності в англійській та українській мовах, її значеннєві парадигми та засоби вираження в порівнюваних мовах. 2. Функціональні параметри іменників англійської та української мов у порівняльному аспекті.	2
- визначати граматичне значення прикметника як самостійної частини мови в англійській та українській мовах; - ідентифікувати ізоморфні та аломорфні класи прикметників у англійській та українській мовах; - характеризувати словотвірні ознаки прикметників у порівнюваних мовах; - інтерпретувати синтетичні та аналітичні способи утворення ступенів порівняння якісних прикметників в англійській та українській мовах; - визначати лексико-граматичне значення числівника в порівнювальних мовах; - ідентифікувати синтагматичні особливості числівників у порівнюваних мовах;	Тема 4. Прикметник, числівник, займенник в англійській та українській мовах. Тема 4.1. Прикметник в англійській та українській мовах . Лекція № 4. План лекції. 1. Граматичне значення прикметника як самостійної частини мови в англійській та українській мовах. 2. Класи прикметників. 3. Категорія порівняння як єдина спільна граматична категорія прикметників англійської та української мов. Рекомендовані джерела: Основні: 1-6. Додаткові: 7, 8, 9, 16, 17, 19, 20, 21, 23, 27, 35. Інтернет-ресурси: 38-47.	2
	Самостійна робота здобувачів: 1. Опрацювання та доповнення матеріалу лекції. 2. Підготовка до практичних занять. 3. Встановлення граматичних категорій числівника в українській мові (категорії числа, відмінка та роду) порівняно з англійською мовою. 4. Підготовка презентації на тему (на вибір): «Проблема класифікації займенників у граматиках англійської та української мов: сучасний погляд» / «Типологія числівників в англійській та українській мовах: ізоморфія, аломорфія, структура»	14

- співвідносити форми простих, складних та складених числівників у англійській та українській мовах; - інтерпретувати лексико-граматичну природу займенників у порівнюваних мовах; - визначати контрастивну основу значеннєвого потенціалу займенників; - характеризувати структурні особливості займенників у межах виокремлених розрядів; - ідентифікувати функціональну співвіднесеність займенників у системах порівнюваних мов.	Тема 4.1. Прикметник в англійській та українській мовах. Практичне заняття № 8. Питання до заняття. 1. Категорія порівняння. 2. Синтетичні та аналітичні способи утворення ступенів порівняння якісних прикметників в англійській та українській мовах. 3. Суплетивні словоформи.	2
	Тема 4.2. Статус числівника в зіставлюваних мовах. Практичне заняття № 9. Питання до заняття. 1. Ізоморфні (кількісні, порядкові, дробові) та аломорфні (неозначені, збірні) класи числівників в англійській та українській мовах. 2. Структурна побудова числівників. 3. Співвіднесеність форм простих, складних та складених числівників у англійській та українській мовах. 4. Граматичні категорії числівника в українській мові (категорії числа, відмінка та роду) порівняно з англійською мовою.	2
	Тема 4.3. Проблема виділення займенника в англійській та українській мовах. Практичне заняття № 10. Питання до заняття. 1. Проблема виділення займенника як самостійної частини мови в морфологічних системах англійської та української мов. 2. Проблема поділу займенників на розряди в граматиках англійської та української мов. 3. Особові, присвійні, зворотні, вказівні займенники. Вказівні займенники. 4. Частиномовна співвіднесеність питальних займенників в англійській та українській мовах. 5. Ізоморфізм відносних займенників як засобів приєднання підрядних речень в англійській та українській мовах. 6. Неозначені займенники. Контрастивні характеристики заперечних займенників.	2
- визначати лексико-граматичну природу дієслів української та англійської мов; - зіставляти граматичні значення дієслівних категорій категорій виду, способу, часу, особи, числа та стану в англійській та українській мовах;	Тема 5. Дієслово в англійській та українській мовах. Тема 5.1. Граматичне значення дієслова. Лекція № 5. План лекції. 1. Дієслово як центральна одиниця морфологічних систем англійської та української мов. 2. Граматичне значення дієслова. 3. Синтагматичні характеристики дієслова в англійській та українській мовах. 4. Морфологічна класифікація дієслів у англійській та українській мовах.	2

- розмежовувати дієслівний клас за ознакою «абсолютивність/релятивність» з подальшою екстраполяцією встановленої корелятивності на перекладацький процес; - інтерпретувати лексико-граматичну природу неособових форм дієслова; - знаходити корелятивні форми вербоїдів у зіставлюваних мовах.	Рекомендовані джерела: Основні: 1-6. Додаткові: 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 16, 17, 19, 20, 21, 30. Інтернет-ресурси: 38-47.	
	Самостійна робота здобувачів: 1. Опрацювання та доповнення матеріалу лекції. 2. Підготовка до практичних занять. 3. Складання порівняльної таблиці «Реалізація граматичних категорій у системі дієслів української та англійської мов». 4. Підготовка міні-презентації «Вербоїди у граматичному полі дієслова в англійській та українській мовах».	14
	Тема 5.1. Граматичне значення дієслова. Практичне заняття № 11. План заняття. 1. Словотвірна структура дієслів у зіставлюваних мовах. 2. Способи вираження морфологічних категорій дієслова в англійській та українській мовах.	2
	Тема 5.2. Функціональна класифікація дієслів в зіставлюваних мовах. Практичне заняття № 12. План заняття. 1. Функціональна класифікація дієслів у порівнюваних мовах. 2. Самостійні та допоміжні дієслова. 3. Особові та неособові дієслова	2
	Тема 5.3. Реалізація морфологічних категорій дієслова. Практичне заняття № 13. План заняття. 1. Граматична категорія особи в системі англійських та українських дієслів. 2. Категорія числа в системі форм англійського та українського дієслова. 3. Видовий характер дієслова в порівнюваних мовах. 4. Категорія часу та форми вираження її значень в англійській та українській мовах. 5. Проблема витлумачення граматичної категорії стану в англійській та українській мовах. 6. Ізоморфізм та аломорфізм категорійних значень способу в системі англійських та українських дієслів.	2
	Тема 5.4. Неособові форми дієслова в англійській та українській мовах. Практичне заняття № 14. План заняття. 1. Неособові форми англійського та українського дієслова.	2

	2. Інфінітив як спільна неособова дієслівна форма порівнюваних мов. 3. Співвіднесеність форм та значень Participle та дієприкметника і дієприслівника в англійській та українській мовах. 4. Герундій як особливий вид вербоїдів англійської мови. Відносність вираження категорії часу у герундія. 5. Функціональні параметри особових дієслів та вербоїдів в англійській та українській мовах.	
-визначати лексико-граматичну природу прислівника в порівнюваних мовах; -розмежовувати розряди прислівників за значенням та словотвірною парадигмою; -інтерпретувати ізоморфні та аломорфні значення, структурні та функціональні особливості прислівників у порівнюваних мовах.	Тема 6 . Порівняльна характеристика прислівника англійської та української мов. Тема 6.1. Лексико-граматичне значення прислівника. Лекція № 6. План лекції. 1. Прислівник у системах англійської та української мов. 2. Лексико-граматичне значення прислівника. 3. Реалізація морфологічних та функціональних категорій у сфері прислівника в зіставляваних мовах. Рекомендовані джерела: Основні: 1-6. Додаткові: 7, 8, 9, 16, 17, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 27. Інтернет-ресурси: 38-47.	2
	Самостійна робота здобувачів: 1. Опрацювання та доповнення матеріалу лекції. 2. Підготовка до практичних занять. 3. Дослідження механізми вираження ступенів порівняння прислівників в англійській та українській мовах (на конкретних прикладах). 4. Аналіз підкласів прислівників за значенням (способу дії, місця, часу, міри, причини). Зіставлення типової реалізації кожного підкласу в англійській та українській мовах (на конкретних прикладах).	12
	Тема 6.1. Лексико-граматичне значення прислівника. Практичне заняття № 15. Питання до заняття. 1. Словотвірна парадигма прислівників у англійській та українській мовах. 2. Субкласифікація прислівників у порівнюваних мовах.	2
	Тема 6.2. Вияв категорії порівняння в системі прислівника. Практичне заняття № 16. Питання до заняття. 1. Вияв категорії порівняння у сфері прислівників. 2. Синтаксичні функції прислівників у порівнюваних мовах.	2

- інтерпретувати спільність та відмінність у кількісній репрезентації неповнозначних (службових) частин мови в англійській та українській мовах; - здійснювати типологічну характеристику прийменника англійської та української мов; - визначати роль прийменника у вираженні синтаксичних відношень в англійській та українській мовах; - встановлювати типи відношень, які передають прийменники; - визначати лексико-граматичну природу сполучників англійської та української мов; - характеризувати склад та морфологічну структуру сполучників в зіставлюваних мовах; - субкласифікувати сполучники в порівнюваних мовах; - встановлювати функціональну еквівалентність у межах єднальних та розділових сполучників англійської та української мов. - характеризувати морфологічну структуру часток. - розмежовувати прості, похідні та складені частки в англійській та українській мовах; - ідентифікувати модальні та емоційно-експресивні частки;	Тема 7. Система неповнозначних (службових) частин мови в англійській та українській мовах. Тема 7.1. Типологічна характеристика прийменника англійської та української мов. Лекція №7. План лекції. 1. Типологічна характеристика прийменника англійської та української мов. 2. Роль прийменника у вираженні синтаксичних відношень в англійській та українській мовах. 3. Синтагматичні характеристика прийменника в порівнюваних мовах. 4. Прості, складні та складені прийменники. Рекомендовані джерела: Основні: 1-6. Додаткові: 7, 8, 9, 16, 17, 19, 20, 21, 23, 24, 27. Інтернет-ресурси: 38-47.	2
	Самостійна робота здобувачів: 1. Опрацювання та доповнення матеріалу лекції. 2. Підготовка до практичних занять. 3. Написання есе на одну із тем (за вибором): «Слова, які служать іншим: міркування про «невидимі» частини мови» / «Службові частини мови як дзеркало мовного мислення українців та англійців» / «Мова – це не лише зміст, а й структура: роль службових частин мови у комунікації».	12
	Тема 7.1. Типологічна характеристика прийменника англійської та української мов. Практичне заняття № 17. Питання до заняття. 1. Первинні та вторинні прийменники. 2. Типи відношень, які передають прийменники. 3. Постпозитиви англійської мови як словотворчі одиниці.	2
	Тема 7.2. Склад та морфологічна структура сполучників. Практичне заняття №18. Питання до заняття. Склад та морфологічна структура сполучників у англійській та українській мовах. Субкласифікація сполучників у порівнюваних мовах. Єднальні та розділові сполучники.	2
	Тема 7.3. Частка. Артикль. Практичне заняття № 19. Питання до заняття. 1. Морфологічна структура часток. 2. Прості, похідні та складені частки.	2

- встановлювати формотворчий та словотворчий потенціал часток в англійській та українській мовах.	3. Лексична диференціація часток у порівнюваних мовах. 4. Модальні та емоційно-експресивні частки. 5. Формотворчий та словотворчий потенціал часток в англійській та українській мовах. 6. Артикль в системі англійської мови.	
- пояснювати відмінності між типами синтаксичних зв'язків в англійській та українській мовах (узгодження, керування, прилягання тощо); - інтерпретувати роль порядку слів у вираженні синтаксичних зв'язків в англійській мові порівняно з українською; - узагальнювати типологічні ознаки простого речення та присудка у двох мовах; - розпізнавати ізоморфні та аломорфні члени речення в англійській та українській мовах на прикладах; - класифікувати типи дієслівного складеного присудка в англійській та українській мовах за структурою та функцією; - порівнювати системи додатків у двох мовах, з урахуванням прийменникового, безприйменникового, прямого і непрямого типів; - оцінювати синтаксичну реалізацію означень та обставин в англійській та українській мовах як засіб передачі значення; - інтерпретувати поняття «складне речення» в системах англійської та української мов;	Тема 8. Зіставний синтаксис. Тема 8.1. Вираження синтаксичних зв'язків у порівнюваних мовах. Лекція № 8. План лекції. 1. Типологічні характеристики синтаксичних систем англійської та української мов. 2. Вираження синтаксичних зв'язків у порівнюваних мовах. 3. Типи синтаксичних зв'язків української мови: узгодження, керування і прилягання, тяжіння та ряди. 4. Типи речень за будовою в зіставляваних мовах. Рекомендовані джерела: Основні: 1-6. Додаткові: 7, 8, 9, 15, 16 17, 19, 20, 21, 23, 25, 26, 28, 29, 34, 36, 37. Інтернет-ресурси: 38-47. Самостійна робота здобувачів: 1. Опрацювання та доповнення матеріалу лекції. 2. Підготовка до практичних занять. 3. Підготовка проєкту про синтаксичну комунікацію (як граматичні засоби формують висловлення та взаєморозуміння) на тему «Грамматика діалогу: що об'єднує та розділяє синтаксис української й англійської». Тема 8.1. Вираження синтаксичних зв'язків у порівнюваних мовах. Практичне заняття № 20. Питання до заняття. 1. Член речення як синтаксична категорія. 2. Ізоморфні та аломорфні члени речення в порівнюваних мовах. Тема 8.2. Типологія простих речень. Практичне заняття № 21. Питання до заняття. 1. Просте речення. Типологічні характеристики присудка в англійській та українській мовах. 2. Типи дієслівного складеного присудка в англійській та українській мовах. Модальний, видовий та іменний-дієслівний модальний дієслівний складений присудок у порівнюваних мовах.	2 12 2 2

- розмежовувати складносурядні речення межах єднальних, розділових, протиставних і причинно-наслідкових; - встановлювати структурні особливості складнопідрядних речень; - визначати підрядні підметові, підрядні присудкові, підрядні означальні речення, підрядні додаткові речення на рівні функціональної еквівалентності в порівнюваних мовних системах; - інтерпретувати поняття «тема /рема» в системах англійської та української мов; - встановлювати структурні особливості темо-ремних відношень у процесі актуального членування речення.	3. Узгодження підмета і присудка в англійській та українській мовах. 4. Типи додатків у англійській та українській мовах. Прийменниковий і безприйменниковий додатки. Прямі і непрямі додатки. 5. Відмінні характеристики українського означення від англійського. 6. Значення представлення обставин в англійській та українській мовах.	
	Тема 8.3. Типологія складних речень. Актуальне членування речень. Практичне заняття № 22. Питання до заняття. 1. Складне речення в англійській та українській мовах. Складнопідрядне речення. Складносурядне речення. Комунікативний підхід до аналізу речення. Тема та рема в актуальному членуванні речення.	2
Індивідуальне завдання		20
Всього		180/6

III. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основні:

1. Березенко В.М., Шутова М.О., Гнезділова Я.В. Зіставна граматики англійської та української мов: підручник. Київ: Видавничий центр КНЛУ, 2023. 276 с.
2. Гладуш Н.В., Павлюк Н.В. Contrastive Grammar: Theory and Practice = Порівняльна граматики: теорія і практика: навч. посібник. Київ. ун-т. ім. Б.Грінченка; Нац. ун-т «Києво-Могилянська акад.». К., 2019. 296 с.
3. Allerton D. J. Essentials of grammatical theory: A consensus view of syntax and morphology. Routledge & Kegan Paul London, Boston and Henley, 2017. 337 p.
4. Fernald J.C. English Grammar Simplified. The Readers Paradise, 2021. 176 p.
5. Karamusheva I. Contrastive Grammar of English and Ukrainian Languages. Vinnytsia: Nova Knyha Publishers, 2017. 336 p.
6. West Alfred Slater. The Elements of English Grammar. Cambridge University Press. 2018. 203 p.

Додаткові:

7. Баранова С.В. Практикум з порівняльної граматики англійської та української мов: навч. посіб. Суми: Сумський державний університет, 2011. 132 с.
8. Вельчева К.О. Порівняльна граматики англійської та української мов: практикум. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2019. 18 с.
9. Ділай . Дієслово в системі англійської мови. *Studia Methodologica*. 2024. № 58. С. 27-35.
10. Іваницька Н.Б. Сучасна кваліфікація аналітичних дієслів у аспекті українсько-англійського зіставлення. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія : Філологія (мовознавство)*: зб. наук. праць / наук. ред. Н.Л. Іваницька. Вінниця, 2011. Вип. 16. С. 56–61.
11. Іваницька Н.Б. Багатовимірність синтагматичних параметрів української та англійської дієслівних систем. *Мовний простір граматики: актуальні студії*: зб.наук.пр. Донецьк: ДонНУ, 2014. С. 414-419.
12. Іваницька Н.Б. Дієслівні системи української та англійської мов: парадигматика і синтагматика. Вінниця: СПД Главацький, 2011. 636 с.
13. Іваницька Н.Б. Зіставне мовознавство в системі лінгвістичних дисциплін. *Нова філологія* : зб. наук. праць. Запоріжжя: ЗНУ, 2014. № 64. С. 220-225.
14. Іваницька Н.Б. Міжмовна дієслівна синтагматика у сфері предикативної моделі стану. *Актуальні проблеми романо-германської філології та прикладної лінгвістики*: науковий журнал. Чернівці: Видавничий дім «РОДОВІД», 2017. Вип. 1(14). С. 200-204.
15. Іваницька Н.Б. Опорний конспект лекцій з дисципліни «Порівняльна граматики першої іноземної та української мов» для здобувачів ОС «бакалавр» спеціальності 035 Філологія (Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська). Вінниця: Центр підготовки наукових та навчально-методичних видань ВТЕІ КНТЕУ, 2016. 68 с.

16. Іваницька Н.Б., Нечипоренко В.О., Калініченко А.І., Сікорська Л.О. *Граматика перекладу фахової літератури (у вправах та прикладах): навчальний посібник*. Вінниця: Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ КНТЕУ, 2019. 276 с.
17. Ковтун О.В. Контрастивна граматика оцінки: проблема тлумачення ключових термінів. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. 2021. Том 32 (71) № 4 Ч. 2. С. 150-167.
18. Кочерган М.П. *Основи зіставного мовознавства*: К.: Академія, 2006. 424 с.
19. Мартинюк А.П. *Порівняльна теорія іноземної мови: лексикологія, граматика, стилістика (модуль «Порівняльна граматика англійської та української мов»)*. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2024.
20. Морозова О.І. *Теоретична граматика сучасної англійської мови: матеріали до лекційного курсу та завдання для самостійної роботи*. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2009. 60 с.
21. Aarts B., Bowie J., Popova G. *The Oxford Handbook of English Grammar*. Oxford University Press, 2020. 864 p/
22. Aarts B., Close J., Leech G., Wallis S. (Editors). *The Verb Phrase in English: Investigating Recent Language Change with Corpora*. Cambridge University Press. 2013. 445 p.
23. Berry R. *Doing English Grammar: Theory, Description and Practice (Cambridge Applied Linguistics)*. Cambridge University Press, 2021. 300 p.
24. Thomas B. Meriel. *The Functional Analysis of English: A Hallidayan Approach*. Routledge, 2014. 332 p.
25. Caponigro I., Cecchetto C.. *The Spontaneous Logicality of Language*. Cambridge University Press, 2019. 190 p.
26. Downing A. *English Grammar. A University Course*. London, NY: Routledge, 2015. 530 p.
27. Goldberg A.E. *Explain me this: Creativity, Competition, and the Partial Productivity of Constructions*. Oxford: Princeton University Press, 2019. 195 p.
28. Halliday M.A.K., Matthiessen C. *Halliday's Introduction to Functional Grammar (4th ed.)*. Oxon: Routledge, 2014. 808 p.
29. Ivanytska N., Tereshchenko L. *Verbs in Ukrainian and English: Markers of Syntagmatic Correlation. Innovative pathway for the development of modern philological sciences in Ukraine and EU countries: scientific monograph*. Riga, Latvia: "Baltija Publishing, 2022. Volume 2. С. 1-26.
30. Langacker R.W. *Nominal Structure in Cognitive Grammar. The Lublin Lectures*. Lublin: Maria Curie-Sklodowska University Press, 2016. 188 p.
31. Lopez L. *Bilingual Grammar. Toward an Integral Model*. Cambridge University Press, 2020. 324 p.

32. Müller S. Grammatical theory: from transformational grammar to constraint-based approaches. Second revised and extended edition. Mitpress. 2018. 203 p.
33. Potsdam E. Syntactic Issues in the English Imperative. Routledge, 2017. 441 p.
34. Quiroz B. Figueredo Ciiacomo. From Grammar to Meaning. Cambridge University Press, 2021. 212 p.
35. Radford A. Analysing English Sentences. Cambridge University Press, 2016. 595 p.
36. Siemund P. Speech Acts and Clause Types: English in a Cross-Linguistic Context. Oxford University Press, 2018. 464 p.

Интернет-ресурси:

38. Journal of English Linguistics. URL: <https://journals.sagepub.com/home/eng>
39. Language Sciences. URL: <https://www.sciencedirect.com/journal/language-sciences>
40. Languages in Contrast. International Journal for Contrastive Linguistics. URL: <https://benjamins.com/catalog/lic>
41. Theoretical Linguistics. URL: <https://www.degruyterbrill.com/journal/key/thli/html>
42. Linguistics/Syntax. URL: <https://en.wikibooks.org/wiki/Linguistics/Syntax>
43. Linguistics/Typology. URL: <https://en.wikibooks.org/wiki/Linguistics/Typology>
44. Open Linguistics. URL: <https://linguistics.okfn.org/index.html>
45. English grammar guide. URL: <https://www.ef.com/wwen/english-resources/english-grammar/>
46. Grammer Way. URL: <https://grammarway.com/>
47. English Grammar Lessons. URL: https://www.youtube.com/playlist?list=PLD6t6ckHsruY_i7_rZhKcRBmXDdawi qUM